

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Mercurea și Duminecă, Foi'a, cindu concedu ajutoriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu $\frac{2}{3}$ galbini mon. sunatoria.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la poste c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. I.

Brasovu 15|3 Ianuariu

H. 635 526 1873.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

La fondulu Academiei romane de drepturi.

Presentu de anulu nou 1873.

Dorindu a aduce si dulcei mele natiuni unu presentu de anulu nou, vinu a Ve tramite 25 fl. dôud'eci si cinci fiorini v. a. colectati prin subscrisulu pe sém'a fondului infintiandei Academii romane de drepturi, si contribuiti de urmatorii Romani:

Grigoriu Tomescu, cancelistu judec. 50 cr., Knapp Mozes, arendatoru 1 fl., Kíraly Iosef, privatieru 20 cr., Gasznaer Sándor, privatieru 20 cr., Albrecht Marton, cancelistu la polit. 20 cr., Fornet Iános, comerciante 30 cr., Gy. S. 1 fl., A. I. 50 cr., Balás Lajos, possessoru 1 fl., Berkesi Sándor, sub forstieriu 20 cr., Gracza György, jun. diurnistu 20 cr., Somodi István, concip. advocat. 20 cr., Sebe Sámuel, advocatu 1 fl., Ioane Furcoviciu, cantoru 10 cr., Fekete Pál, notariu comunalu 15 cr., Horváth György, proprietariu 20 cr., Iosifu Savu, preotu 30 cr., Varju Imre, negotiatoriu 50 cr., Dájbukát Salamonu, concep. adv. 50 cr., Ioane Petrisioru, preotu 1 fl., Mihailu Crainicu, preotu 50 cr., Samulla Popu, perceptoru 2 fl., Levinszky Bertalan, scriit. adv. 20 cr., E. I. 1 fl., Stefanu Niculae, preotu 30 cr., Dr. Magos Károly, medicu 50 cr., Telegyd Károly, subjude reg. cerc. 1 fl., Agh Ferencz, jude reg. cerc. 1 fl., Máthé Iános, sub-medicu 1 fl., Ilie Popu, executoru percept. 50 cr., Hankovits György, advocatu 50 cr., Vasile Galvácsyi, notariu somun. 50 cr., Iosifu Romanu, notariu comun. 1 fl., Gracza György, advocatu 1 fl., Török Károly, jude procesalu 1 fl., Csató Iános, possessoru 1 fl., Kovács I. I. 50 cr., Blasek Iános, pedurariu 40 cr. Sum'a totala 25 fl. v. a.

Gregoriu Tomescu
cancelistu judiciariu.

In momentulu, cindu vomu avé academia romana de drepturi, nemica nu ne va mai sta in cale a usa de dreptulu nostru politicu nationale. Aste fortie, nu somnulent'a neci certele barbosiloru ne voru ferici. Anulu nou se fia si anulu convictiunii acesteia. —

Brasovu 3 Ian. v. 1873.

Napoleonu III, repausatu!

Depart de patri'a s'a, de poporul interesantu si genialu, in fruntea carui'a a statu nu mai pucinu, cá dôuedieci ani, la batranetiele sale parasitu mai de toti, traindu asia singuru cu famili'a s'a intr'unu palatiu inchiriatu la Chiselhurst, in Anglia, Napoleonu III, imperatu alu Franciei, a cadiutu victimu operatiunilor grele, caror'a a trebuitu a se supune, din caus'a suferintiei sale de „pétra“.

Acestu regentu, dupa mórtea unchiului seu gigantu si dupa intieptulu si marinimosulu rege Leopoldu alu Belgiei, celu mai insemnatu dintre toti regentii veacului presentu, a avutu pre lenga multele sale pecate si mari si frumose insusiri. Cum s'ar' fi pututu altufelii, cá er'a guvernarei lui Napoleonu III, se fia un'a din cele mai stralucite din istoria Franciei? Si cu tôte aceste, acestu

puternicu imperatu a trebuitu se cada, cá se implinesca sértea providentiala in istoria lumiei, cá se multumescă sentint'a judecatoriei lumesci.

Pentru acum'a nu voiu si nu putemu vorbi si scrie de Napoleonu III, decat numai de bine. Memor'a lui ne este in momentulu de trecerea s'a din vieati'a prea scumpa, prea santa.

In Napoleonu III a murit uunu neobositu, intieptu si protegitoriu tata alu romanismului. Cu acést'a amu spusu totu.

Tiér'a nostra mama Itali'a acuma unita glesce pierdere barbatului, carele „cu consiliulu seu si cu armele multu a contribuitu cá ea se se eliberè, se fia independenta si unita“ si noi romanii din oriinte se nu avemu causa deajunsu a versá mai multu de catu o lacrima pre mormentulu lui?

Napoleonu III nu numai a contribuitu la intarirea, unificarea si libertatea tierei nóstre sorore si vecine Romani'a, ci credemu, ca nu amu disu prea multu, déca afirmamu, ca ceea ce posede Romani'a astadi in privint'a dreptului seu publicu, a recunoscerei sale de statu autonomu in Europ'a, a libertatiei sale din laintru, mai multu si cu deosebire numai generosului patronu alu poporului romanu dunarénu, ai carui'a ochi s'au stinsu in Chiselhurst, are a multiami.

Dela maretulu imperatu bisantinu Iustinianu I, care cu arm'a si cu codicele dreptului romanu s'a mai incercat inca odata a reuni tierile si popórelor imperiului romanu, altu imperatu nu s'a mai incercat fapticu a reuni si intari tótä ginta latina de catu numai Napoleonu III. Marelui unchiu alu acestui'a, lui Napoleonu I, adeveratu ca'i placea a se numi regele Italiei si pré bucurosu s'ar' fi numit si regele Hispanie s. c. l., inse la densulu precumpanea ide'a panlatina. Napoleonu I nu se multumiea numai cu domni'a preste tierile si popórelate latine, geniulu lui vrea se cuprinda si subjege tótä lumea cu domni'a s'a, prin mediul puterii si inteligiintiei poporului francésu.

Napoleonu III inse mostenise trist'a esperiintia a Unchiului, era mai precaut si cunoscù, ca numai pre basea intereselor mai strinse comune ale popórelor de acelasi sange se pote apropiá de idealulu acela, care in fine totu inca era si alu seu.

Espeditiunea din Mexico cu scopu de a redicá acolo si intari unu imperiu latinu in contra elementului anglo-saxonu si germanu, concursulu seu la unificarea Italiei, ajutoriulu mare, celu dede, si multele beneficia cu care dotà Romani'a, suntu totu atate dovedi invederate pentru planulu celu mare si frumosu, ide'a cea innalta si stralucita a unirei intregei ginte latine de pre pamentu sub conducea Franciei, de care idea era incaldita anim'a imperatului Napoleonu III.

Dér' si noi romanii din imperiu avemu se fumu multumitori mortului dela Chiselhurst. Napoleonu III a lucratu si pentru noi, desi in modu indirectu. Cá si cindu ar' fi voitu se indrepte reulu, produsu prin lovitur'a sa de statu, care lovitura a fostu semnalulu timpului reactionariu pre continentulu europénu, cu cativa ani mai tardiu a inceputu a sufocá puternicu flacar'a nationalismului, a ideei nationale, in Europ'a. Acést'a impregiurare a contribuitu forte multu si pentru nutrirea si desvoltarea nationalitathei nóstre din imperiu.

Asia Napoleonu III a fostu tramisu de prove-

dintia se prepare timpulu, la a caruia inceputu ne afiamu, timpulu celu maretui alu federatiunei libere a tuturor popórelor europene prin mediul legaturei de interese intre densele. Fia cá istoria timpurilor viitorie se apretieze catu mai multu domni'a lui Napoleonu III.

Noua daco-romaniloru ne va fi memor'a lui cea mai mare si neuitata, din cate nea cuprinsu animele dela Traianu incóce. —

In contra maghiarisarei scóleloru,

decise prim consiliulu de instructiune maghiaru, foile sase „S. d. W.“ si „H. Z.“ vorbescu cu multa amaritiune si cu armele cele mai asprite la opusetiune resoluta, cum era cea a Blasiului in 1847 canda cu tótä demnitatea de parinti, cu romanii la spate, redică manusi'a aruncata de ultraismulu maghiarisatoriu.

Dupa ce pune in comparatiune decisiunea cons. maghiaru de acum, cu incercarile tun-bachiane, cari au ingenunchiatu dinaintea opusetiunii tuturoru na-tionalitatiloru, pôrta vorb'a acésta:

— Acum voru (maghiarii) a face din limb'a maghiara (deocamdata R.) in tôte clasele superioare la tôte scólele medie nunumai limba predominitória, ci limb'a exchisiva de instructiune. Inse nationalitate nemág. ale Ungariei **voru avé motivu si cauza a cugeta bine, cá ce pretiu mai au garantie**, cari se inscriu din tempu in tempu in lege spre a slabii temerile loru na-tionali. Ce ne folosesce, déca in § 6 alu legii: despre executarea protestatiilor judecatóresci, garantéza judecatorielor de prim'a instantia limb'a officiosa a poporimei — si apoi indata si maghiarisaza pe deplinu primele judecatorie abia redicate? Ce ne folosesce, ca § 20 alu legi de nationalitate garantéza tuturoru comuneloru dreptulu a -si alege singure limb'a protocoleloru si a affacerilor loru; ca § 3 alu aceleiasi legi da dreptulu la vercine a vorbi in limb'a sa in adunarile jurisdictiunii, — si indata dupa acésta in legea despre regularea capitalei Pest-Buda se dictéza limb'a maghiara cá limba exchisiva de affaceri si opresce orce cuventu nemaghiaru in representatiunea cetatii. Ce ne folosésc, ca §§ 14 si 26 ai legii de nationalitate determinarea limbei de instructiune in scóle o comitu celoru, caroru apartienu scólele; ca § 17 alu aceleiasi legi chiaru si deoblega statulu a porta grigia, cá se excultivéze poporimea in scólele medie in limb'a ei materna, pana la studiaele accademice — déca acum in legea despre scólele medie impunu limb'a maghiara de exchisiva limba de instructiune pentru tôte clas-seele superioare?

Ore ce siruri de cugetu voru se fi arboritu inaintea lui Fr. Deak, cindu adresă catra partit'a sa gratulatória de anu nou cuvintele: „Una din cele mai mari difficultati de actiune cu successu diace acolo, unde dorintiele si sperantiele suntu mai mari decat poterea de a le poté realisa. Si totusi, durere, ca in Ungaria — pote ca si in alte locuri, dér' cu totulu specialminte la noi in Ungaria — in mare mesura se afia capulu acesta.

Noi n'avemu linistire si cumpetare, pentru că se asteptam desfasiurarea lucrurilor, regulat'a succedere dupa olalta a evenimentelor activitatii nóstre, si amu vre deodata ale ajunge tôte in tempulu



celu mai securt.“ Astfelin monit  z   Deak astadi Intocma monit   elu, cu occasiunea maghiarisarii cet. Buc-Pest  , candu vrea cu o trasura de condeiu a o decreta, si monit   elu si altii mai multi pe dupa culise. Inse candu veni lucrul la frangerea panii, Fr. Deak si barbatii cumpetati nu se ast   nicairea. Intre unu strigatu tumultuos immormentara intrepunerea dep. sasi — immormentara limb   materna a cetatii Buda-Pesta“.

Inca cu unu pasu bunicelui si mai incolo decatu incl. consiliu de instructiune din Pesta, procede unu art. prospectu in organulu deakistu „P. N.“ dicindu; maghiarisarea sc  elor midilociu nu multu ne ajuta: in tote scoalele populari trebuie se se intr  duca limb   maghiara, c   limba de instructiune.

Spre a midiuloci transitiunea, mai anteu numai diumetate tempulu de prelegeri trebuie se se propuna invatiaturele in limba materna (in sc  ele cele mai mici), er’ in ceealalta diumetate de timpu, se se folos  ca numai limb   maghiara c   limba de instructiune.

Care dintre invatiatori nu si a insusitu inca limb   maghiara, si inca nu p  te prelege si propune in maghiara, acela se nu ne faca multi purici, ci simpliminte selu isgonimu, se isgonimu, ca-ce n-ar’ merita s  rte mai buna. Aceste suntu imputarile celui mai latitu si mai inriuritoriu diuariu maghiaru, organulu majoritatii deakiane, care pune mane in praxe, ceea ce recomenda adi. Cine mai ast  pta apa, apa din p  tra s  ca, de sete se va topi, d  ca nu-si va sapa singuru vre o fanta cu orce pretiu. — „**Transilvani  ** inse a fostu cu multu mai indelungat despartita de Ungaria, decatu s-ar’ p  te afia de facia verosimilitudinea, cumca diversitatea relatiunilor ei s-ar’ p  te bine precepe colo susu, la scaunulu regimului si la representanti   imperiului.“ — Este cuvinte ale lui „H. Z.“ presupunu, ca sasii acum inca vedu neaperat  a necesitate a autonomiei Ardealului si a respectarii drepturilor politice nationali; deosebirea inse intre ei si noi e, ca precandu ei baseati pe privilegiale si pre favorurile de mai nainte pretendenii de pe acestu terenu dreptulu loru politicu nationale, noi n’avemu altulu mai securu si mai latu decatu celu dela 1863, pe care ne vomu intlni, in poterea S. pragmatice, cu toti ardelenii, fora c   se detragemu catu de pucinu din totalitatea intregitatii statului. D  r’ pentru acesta eventualitate trebuie se ne solidarisamu, cum facura si sasii la Mediasiu, abneganduse fiacare in favoreea prosperarii causei publice nationale. Asia marturisi „Sieb. Bl  tter“, ca au facutu sasii juni activisti facia cu caus   loru nationale, repetiendu „pater peccavi“ si retragundusi si diurnalulu de pe campulu vietii antagon  , c   solidaritatea se le fia perfecta, dupa cum anuncia, ca „S. Bl.“ incet  za, fiindca prin opulu impacatiunii partitelor la Mediasiu a incetatu si necesitatea de a ave organu propriu partit   junu, care s’ contopitu atatu in principiu, catu si in mediul  ce in solidaritatea nationale, si acum pasiescu in conscientia de poterea nedivisata, cum o dorim si noi se o vedem pe a n  stra pe campulu luptei nationali prospereandu in 1873. —

Fagarasiu in 1 Ianuariu 1873.

Domnule Redactoru! In nr. 98 alu pretiuitu-lui diuariu „Gazeta Tr.“ d. Basiliu Stanciu c. r. cap. in pens. in coresp. sa me provoca categorice a me justifica inaintea opinionei publice — din ce cau  , — in contra intielegerei — si contra protestului dsale, — totusi am candidat pe br. Ursu de deputatu.

Pentru a put   da o justificare catu se p  te de corecta si basata pe adeveru si fapte, permita-mi on. publicu a face mai antaiu pe istoriculu faselor, prin care trecu dlu corespondinte dela Augustu incependum, pana dupa finea alegerilor, ca-ci numai prin asta se p  te face lumina, si numai asia p  te opinionea publica judeca intre mene si dlui.

On. publicu cetitoriu bene -si va aduce aminte,

cum representanti   municipala desvolt   cea mai energetica opusetiune, facia cu ordinatiunile emanate din partea guvernului; si ce e mai multu, la 19 Iuliu vediendu, ca t  te remonstratiunile ei de pana atunci fura in desiertu, scarbita pana la extremu, disolv   comitetulu centralu electoralu, alesu la 4 Maiu 1872, protestandu amaru contra actului de alegere.

Pe baza ac  sta urm   adunarea din 29 Iuliu, unde din nou se concluse totala abstienere dela alegeri.

Dlu capitanu Stanciu fiendu alesu la 4 Maiu de membru alu comitetului electoral, in 1-a Iuniu sub nr. 1857 demision  sa, din protestu ca, c   comissariu alu sc  elor granitiaresti este ocupat cu esamenele, neprimindu-se demisiunea, in 24 Iuniu f   din partea vice-capitanatului din nou provocat a participa la afacerile comitetului numit, si ec   ce respunde dlu capitanu la 29 Iuniu: „din multe alte impregiurari sum impedecat a me folosi de onore, care comissiunea municipala a benevoitu a mi oferi“.

La 3 Augustu dlu vine in o charthia indreptata catra presidiulu districtuale, in care dechiaru urmatorele: „Delaturandu-mise pedecile. prin care am fostu silitu de a me retrage dela lucrarile comitetului centralu, si afacerile dietali, am onore a me dechiar  , prin ac  sta charthia, ca pe viitoru voi participa la lucrarile acestui comitetu“.

Adeca dlu Stanciu, dupace resigna de doua ori, vine, cu o atrei   charthia, spre a se reactiva insusi pe sene. Atunci, candu prin conclusulu din 19 Iuliu f   acestu comitetu deja desolvatu. —

Ec   si descifrarea enigmei acestia:

De odata c   fulgerulu se lati in primele dile ale lui Augustu, ca capitanulu Stanciu staruesce a sc  te pe granitiari din pasivitate, pentru   resi cari favoruri; ampliaciuni municipali, ne intrebamu unii pe altii: ce o se fia? —   re dreptu se fia? ca-ce toti orbecamu pe intunerecu si neci unulu nu cunoscemus misteriulu, in care se bagase dlu Stanciu Mai tardiun inse veniramu pe urmai, si afaramu, ca densulu s’ pusu in cointielegere cu unu anumitul V. din Pest  , corespondendu despre alegerile de deputati; totu cap. Stanciu alerga la unu pretore, — ei arata epistole dela V., in cari se propunea granitiarilor politic   Naseudenilor, prin alegerea contelui Teleki, in cerculu inferioru, eara pentru cerculu superioru se se astepte, ca la tempulu seu se va recomanda candidatulu de susu, negandu pre acestu pretoru, c   astufeliu se informedia pe granitiari apartienutori de cerculu seu, ca numai cu ac  sta politica se p  te castig   fondulu preventelor — paduri si regalia.

Dlu Stanciu scie   bene, ca fora comitetu electoralu nu se potu efectui alegerile, pentru aceea si lu   anumitulu rolu, adeca a incerca c   se induplice pe granitiarii alesi la 4/5 in comitetul electoral se staruiesca pentru conchiamarea la constituire si efectuarea lucrarilor electoralui. Nimicu mai chiaru, nemica mai evidentu decatu acesta.

Si eata ca profitaramu in modu autenticu de deslegarea enigmei mai susu mentionate, ca caus   si motivulu ce indemn   pe Dlu Stanciu, la reactivarea sa din 3/8, f   engagementulu dsale cu contele Teleki.

Acum se vedem cum a purcesu dlu pentru realizarea dorintiei sale.

Sub protestu de comissaru scolasticu granitiaresti — sub care dimisionase de 2 ori din comitetulu electoral — incepu a cerceta comunele, si adunandu pre fruntasii acestor   le facea propunere, c   se al  ga pe Teleki si pe unu altu maghiaru care se va face mai tardiun cunoscutu, dovada dlu Densusianu care-lu prinse in fapta in Ohaba, dovada Tohanu, Tientarii etc. Dovada corespondintele din nr. 65 si 67 din „Gazeta“ la care adeca la cea din urma respunse dlu Stanciu in nr. 70, unde chiaru singuru se recomanda contelui Teleki de cortesiu.

Nemicu mai netedu, nemicu mai probatu, decatu ca dlu Stanciu chiaru atunci, candu noi ne aflam pe unu terenu cu totulu opusu alegerilor,

dlui propag   si pregatea terenul pentru doi ablegati unguri — pentru blamarea districtului. — Strabatendu faptele dlu capitanu Stanciu in urechile fia-careia, la 10 Octobre, candu fura conchiamati individii, alesi la 4 Maiu c   membri ai comitetului centralu disolvatu la 19 Iuliu, si vediendu si pe dlu Stanciu, care de buna voia dimissionase ocupandu locu cu ceilalti de porunceala, s carbiti cu totii de purtarea dlu, inca inainte de a se constiui comitetulu, in modulu cunoscutu on. publicu — adusera conclusulu, ca dlu Stanciu nu se p  te privi mai incolo de membru alu comitetului electoral.

Inteleginti   districtului, dupace vedi  , ca contra protestului ei se compuse unu comitetu electore fortat si formatu prin mesari estraordinarie, prescrise in § 54 alu legei municipale, se intrunii in conferinti   din 28 Noem. 1872.

Aici eara ne surprinde dlu Stanciu cu sociul dlu facundu propunerea, c   se esimu din pasivitate si se candidam pe doi romani, afirmandu totu deodata, ca densulu e sigur de reesirea br Ursu —, dela care se ast   si unu telegramu, cumca primesc candidatur   — in cerculu inferioru.

S  rtea decisă inse altufeliu, ca-ce si in asta adunare se sustin   conclusele de mai nainte, c   alegatorii se protestedia, constituinduse unu comitetu pentru ingrigirea protestelor, in care f   si dcorespondinte propusu, care inse in modu categoricu declin   dela sene asta onore.

La 14 Decembre a. tr. demin  t  a eara ne intalnimu cu dlu Stanciu, care aduse pe dlu Pop Mateiu la Fagarasiu — la cortelulu lui M  day, unde vorbindu cu densulu in curtea hotelului „Teleki“ fiendu facia dlu Grama si dlu Pandrea invetiatoriu in Voila, spuse, ca densulu a chiamatu prin telegrame si pe br. Ursu si pe dlu Pop Mateiu, c   se candidadia.

Totu in acea di s  r   avu intelnire in cas   dlu Romanu cu dlu Pop Mateiu, dlu vicariu Micu si pretorele Grid  nulu, aici dlu Stanciu eara-si joc   rolulu seu propunendu, c   dlu Pop Mateiu se primisca candidatur   in cerculu inferioru, ca reesirea este sigura, dovada Reverendissimulu dlu vicariu Micu.

Ce contradiceri, dlu Stanciu, acum candidadi pe Teleki, acum pe Ursu, si in fine pe Pop Mateiu; Pentru adesele schimbari, p  te judeca on. publ., adeca dlu face si a facutu marfa de specula din candidati.

La 16 Decem. avendu convenire cu dlu Stanciu in Vesteia inf., dlu nu era pronunciatu neci pentru unu neci pentru altu, adeca neci pentru candidare romanescă, neci pentru proteste — dovada listu de alegere, pentru din Vesteia inferioru n  a incursu neci unu protestu desi protestulu i s’ tramis u Fagarasiu litografatu inainte cu o septembra.

(Va urm  .)

Rupe (Cohalmu). 1 Ian. greg. 1873.

Processulu pentru limb  .

Ve promisem in nr. 78 si 81 alu „Gazetei“ a Ve comunica caus   intr  ga nascuta din respingerea blachetelor de catra parochulu Popescu de in causa, ca acele c   destinate pentru inscrierea tinerilor datori de a intru in militia er  u numai in tiparitura germana si maghiara. Din cele doue acte publicate in „Gazeta“ in nr. 78 si 81 e cunoscutu on. publicu, pana unde se intene caus  ; dupa aceea urm  , ca — pre cumu suntemu informati noi pre aci — Oficiolatulu facu aratare seau mai bene, ceru informatiune dela Comesulu. Ce veni de acolo, nu scimus, de catu ce se pricepe din rezolvarea comitatului ca paroculu P. f   chiamatu de unu asesoriu prin unu sierbitoriu cu protocoalele in cancelariu Opidului; P. inse se sciu afia si aci, pentru ca din cau  , ca invitatiunea asesorului verbaliter prin sierbitoriu nu avu formalitatile legale oficiose etc. etc. asia scrisa respectivulu preutu asesorului, ca pre langa tota bunavolenti   nu e in stare a lu   archivulu parochiale prespate ori in corfa spre alu transporta la cancelariu Opidului la simpla comanda a unui asesoriu, ci de  a D. asesoriu are de a face oficiosu protocoalele parochiale, atunci in poterea ofi-

cuiui seu archivulu in presenti'a parocului i stă la dispusetiune ori candu . . . Oficiolatu dupa atata cutediare se catrani si reportă la ministeriu si la cateva dile se vediu amentitulu preutu cu una ordonatiune dela ministeriu, inse nu pre cumu astéptan domnii dela oficiolatu, carii acuma a trei'a ora s'au blamatu cu atari aratari malitiise si anume; una data se acatiara de respectivulu preutu din causa, ca n'a denunciatu oficiolatului una epistola a unui scolaru scrisa tatalui seu, ce o cetise si densulu si in carea scolaru scriea unele vesti luate de prestrate despre apropiarea unei resolutiuni intre Roman'a si Austri'a; apoi a doua ora -lu trase éras in cercetare criminale din causa-cumu aru fi intiesu elu -că paroculu desu amentitul ar' fi anatemisatu in beserica pre acelia, cari aru partecipă la alegeri de deputati, si asia pentru aceea neci unu alegitoriu romanu **n'a datu votu**, prin ce se nemici planulu loru de a esi unu domnu din corp. oficiolilor de aci si nu strainu; inse in urm'a acestor aratari nu mai veni nemica de acolo de unde s'au facutu; ér' acuma a trei'a ora desi veni, nu insé pre cumu astéptau dumnealoru sasii, ci simplu ordonéza ministeriulu că oficiolatului sesi lie ostenel'a si **se traduca** unu blanchetu in limb'a romanesca se lu distribuie fungentului parocu incetandu prin acésta orice corespondintia mai departe si cu atat'a trebui se se multumesca aceli'a ce astéptau mai multu si dora chiaru incarcerearea parocului P. *)

(Va urma).

Oratiunea dep. N. Ionescu in camer'a Romaniei, sied. din 27 Nov. la desbateri despre legea pentru alegerea mitropolitilor si sinodu.

D. N. Ionescu. D-lor deputati, cestiunea acésta a reorganisarii bisericei nostre bate la usa Corpurilor legiuitoré din diua cand s'a votat noul pact constitutionale al nostru. Sunt sése ani, D-lor, de cand biserica nostra 'si ascépta reorganisarea sea, sunt sése ani de cand societatea romana, stabilita pe base cu totul civili, ascépta ca si biserica sea sa fia organisata, cu vechele séle drepturi de autonomia, pe aceleasi base civili, conform cu traditiunile nostre nationali si in raport cu progresul ce a facut téra nostra in timpii din urma.

Nu voiu face acum, D-lor, istoricul mesurelor legislative propuse pene acum pentru resolvarea acestei cestiuni. Onor. D. Bratianu insa a dis ca D-sea nn crede, ca Adunarea acesta sa fia tot atat de competinte ca senatul spre a delibera si a hotari acésta cestiune. Ei bine, eu 'mi aduc aminte ca am avut onórea de a face parte din Senat tocmai cand inca ua-data acésta cestiue s'a adus in discutiunea sea, cand reorganisarea bisericei nostre a fost propusa in acel corp de D. Cretescu, si 'mi aduc aminte ca atunci, in acel matur corp, n'a prevalluit nici decum ideele D-lui Bratianu, ca majoritatea Senatului atunci a fost in contra acelor idee. Déra déca acum, prin initiativa guvernului, Senatul a adoptat alte idee de cat acele ale senatului din 1869, acésta nu da dreptul nimenui sa dica, ca Senatul acesta este mai bine luminat de cat cel d'atunci si de cat Camera, si in tot casul acesta nu ue pote face pe noi sa abdicam de la prerogativele, de la drepturile legislative pe cari le avem noi ca Adunare.

D. Bratianu a pus ca ua objectiune seriósa, ca ce are sa se faca cand se va amana si de asta data acest project? ca are sa se intempele cand Adunarea se va abate de la ideele guvernului de acest project, idee adoptate de catre Senat? Ce se va intempla? Se va intempla ce sa int. cu téte proiectele venite de la Senat de catre camera. Noi vom face amendamentele ce vom crede folositore, guvernul va luta projectul amendat de noi, 'l va comunica maturului corp si maturul corp le va studia si va avisa asupra lor. Déra fiind-ca Senatul de astazi a fugit de ideele emise de alt. Senat si a fost de ua alta parere, acésta nu pote sa ne faca pe noi de a ne abtine

*) Ecce, ca resolutiunea neincovoiaata scote respectu dreptelor pretensiuni. Paroculu, că exemplu a esitu victoriosu. Vedi asia se ne pretendemu din principiu la orce occasiune respectu si dreptului de perfecta egale indreptatire, pana ce vomu esi si cu recunoscerea dreptului politic, déca vomu sta solidari pe terenulu dreptului nostru. Pe aici se aude, ca paroculu ar' fi primitu dela sup. besericani monitare, că se nu se opuna. Se pote?! Cine sci acésta mai deaproape, se dè lucrulu la lumina. Blasius se pedepsésca pe cei ce descuragiaza opusetiunea indreptatita la pretensiunea respectarii limbii. — Red.

sa ve aretam opinionea nostra, sub cuvent ca timpul ne grabesce. Déca societatea romana a acceptat sése ani de dile, va mai accepta dora sépte-opt dile pene cand amendamentele nostre vor merge la maturul corp si maturul corp se va pronuncia asupra lor. Déra cestiunea, D-lor, nu este aci, caci corpurile betranilor, cand sunt puse in positiune de a se uita la progresele facute de societate, ele, ca toti betranii intelepti, sciu sa céda cererilor juvenili intiligente ale societatii; fiind-ca in aceea consta tota inteleptiunea betranilor: de a vedea progresele cérute de timp si impregiurari si de a le adopta. Va reeunisce betranul corp amendamentele nostre si le va adopta cand va vedea ca noi nu procedem din alt spirit de cat tot din acela de a stabili pe base solide biserica nostra. Cred ca maturul corp va recunoscere cu noi impreuna ca, pentru ua theoria abstracta, aceea a canonicitatii; ca pentru a semena cu nu sciu ce ideal de fantasia; ca, pentru a nu conforma unei opiniuni cu totul individual ce sa incarna in D. ministru actual al cultelor si instructiunii publice; ca, pentru a da satisfacere exigintelor cu totul individuali si particulariste ale D-lui Bratianu, noi nu putem sa rupem adi traditiunile uostre nationali si politice, dand alte fundamente bisericei nostre reorganisate.

Ei bine, cred ca Senatul, cand se va afla in facia unor asemenea motive puse la amendamentele nostre, nu va pregeta un singur moment de a nu recunoscere, ca noi suntem cei batreni cari representam betranetea timpului, caci voim sa nu se rupa cu traditiunile bisericei nostre, si atunci Senatul va recunoscere in noi, juna Camera, depositul sacru al simimentelor religiose, al veneratiunii bisericei nostre nationale. Asa déra sa nu avem nici ua temere despre acesta.

Cat pentru procedura, ea e forte simpla.

Déca amendamentele nu s'ar primi, voi observa ceea ce sa face tot-d'aura in Anglia in asemenea casnri, vom face ua conferinta si astfel vom veni la ua inteleghere cu Senatul, pe base cari nu pot fi altele de cat acele singure posibili de a reorganiza biserica romana; caci noi, déca admitem adi opinionea majoritatii comitetului delegatilor, o facem pentru ca nu cutesam sa ne aventuram pe un teram nou si de fantasia pe care s'a pus actualul D. ministru al cultelor si instructiunii publice impreuna cu amicul seu D. G. Bratianu. (ilaritate.)

Déra, D-lor, sa vedem ce valore are acésta theoria, acésta idea noua, a canonicitatii.

In termeni eloquenti, onor. nostru rapportatore va spus ca pretinsa canonicitate este numai ua theoria abstracta, caci déca am admite ca adi reintram in canonicitate facund ca alegerea metropolitilor si episcopilor sa se faca numai cu sinodul episcopilor, atunci noi am lovi de necanonicitate, nu numai treculul venerabile, déra am lovi generatiunile prezente in conscientia lor.

Apoi nu intelegh eu ce fel de stabiliment eclesiastic va fi acela care va incepe prin a lovi in conscientia actuale!

Lovim in conscientia actuale cand am dice ca tot prelatul care a fost ales de catre obsteasca Adunare, tot prelatul care s'a numit in virtutea unei legi de catre Domnul terei, a fost un prelat lovit de necanonicitate; ca prin urmare téte actele séle sunt lovite de necanonicitate; si cu aceste nu alarmam conscientia publica?

Déra ce dice D. Bratianu? Dice ca acum se tratéza de consolidarea stabilimentului nostru religios. Eróre. Noi nu voim a face adi un stabiliment religios; nu atingem nici una din dogmele crestinesci; uu voim aface ua reforma in canonicitatea nostra. Nu suntem nici Luther, nici Calvin, nici lutherani, nici calvini. Nu se tratéza aci de a se schimba basele stabilimentului nostru religios. Stabilimentul religios roman dupa ensasi declaratiunea guvernului, dupa declaratiunea divanului Ad-hoc, dupa declaratiunea Senatului, remane acelasi pe care l'au urmat strabunii nostri.

Ce reformam noi? Administratiunea exteriéra a bisericei; si in ce numai? Numai in numirea capilor ei. Facem un ce cu totul din lumea acésta, caci biserica nu e din lumea cea-alta; biserica este din lumea acésta. Si cand noi avem un stabiliment uman, este just si nationale sa dam acestui stabiliment forma humana. Staailimentul religios este facut; nu 'l atinge nimeni, nu 'l pune nimeni in cestiune; dogmele crestine nu le-a atacat nimeni la noi. Nu a vrut nimeni sa schimbé catechismul credintei nostre. Ce vromi noi, este a ne conforma cu pactul nostru politic din 1866 sa fia reorganisata si biserica. N'ati venit D-v. in numele unei cerinte eclesiastice, n'ati venit aci in virtutea unui

canon sa cereti punerea in lucrare a ideei D-v.; ci am venit noi adoratorii constitutiunii de la 1866 ca sa ve cerem ca, conform principiilor civili si politice ale acestui pact, sa dum ua forma exteriéra si in administratiunea bisericei, adica, am venit sa dam satisfacere cerintelor nostre nationali si in privinta eclesiastica, in privinta bisericei nationale.

Ve scandaliséza cuventul national!??!

D-v. ati dis chiar ca nu intelegeti ce are a face aci cestiunea nationalitatei? Apoi in materia de constituirea bisericei, cestiunea de nationalitate este cea mai mare. Si in facia acestei cestiuni, sa nu ne vorbiti de canone, caci Fundatorul divin al religiunii crestine a dis apostolilor sei, sa se duca pene in fundul Judeei ca sa invete religiunea lui la téte limbele: din cari cuvinte noi tragem legitimitatea constituirii bisericei nationale. Nu ne vorbiti déra de biserică ecumenica: nu taxati de un ce anticanonic, ceea ce este constituit si legitim chiar din punctul de vedere al stabilimentului primitiv al bisericei crestine.

Asa déra, consolidarea stabilimentului nostru religios trebuie inlaturata din discutiunea nostra, caci nu are nici nu intelles aci.

Noi nu voim a innova, a reforma nimic in stabilimentul religios; voim a da ua satisfacere mai mult cerintelor, sentimentelor religiose, dand ua administratiune, ua forma nationale, definitiva, conform cu spiritul institutiunilor nostre civili, bisericei nostre nationale.

(Va urmá.)

ROMANIA. Bucuresci. Marti a doua di de nascerea Domnului in Ateneu de pe tribuna ceti poetulu romanu Alexandri cea mai frumosa poema eroica in literatur'a nostra: **Dumbrava rosia.** Unu concursu de dame cu Dómn'a in frunte si inteligintia numerósa aplaudá nationalea acesta poema originale a originalului Alexandri; ér' in finea conferintii rosti si una ballada deliciosa, dedicata M. sale Domnei; **Anna Dómdna, virtutile mamei romane.** Urari de fericire sublimului poetu, unei dintre gloriele Romaniei, si din partene. —

A esitu de sub pressa cartea intitulata: **Monumentele strabunilor din Romania** ce contine inscriptiuni culse dupe originalele pietre monumentali, urmate de unu tablou chronologic duplu pentru 651 anni, de la 1215 pene la 1866 cu evenimentele loru, asiediatu in buna regula, annii vis-à-vis de cei de la Christu, spre a cunoscere fiecine datele celle vechi ce intempina pre documentele celle vechi.

Cartea este de 12 cölle, in 8; deposite se vor pune la téte librariile de prin orasie.

Brasovu 2 Ian. 1873.

In laintrulu monárchiei nostre mergu lucrurile reu. Nemultumirea generale a popórelor austro-ungare, chiaru si a celor domnitórie, numai este nouate pentru nimenea. Anulu decursu din nou a dovedit necapacitatea regimelor dualistice. In curcurile mai innalte a prinsu radecina convictiunea, ca numai prin inaugurarea unei ere conservative in ambele parti ale imperiului se va mai pute pune stavila chaosului presentu constitutionalu, care amintia esistint'a statului. In Ungari'a inca totu mai este la ordinea dilei ministeriulu Sennyei. La cei mai multi argati le este frica de Sennyei, causa la acésta pote fi numai venarea intereselor private din partele, ca-ci ce se atinge de Sennyei nu este cu niciu mai reu unguru, decatul ceilalti frati de unu sange cu elu. Una insemnata intrebare este aceea, că óre ce pusetiune va luá c. Andrassy facia cu presumtivulu Sennyei. Despre ministrulu de esterne se scia, ca densulu nu sufere bucurosu pre lenga sene ómeni, cari au si alte idee, decatul ale sale proprie, c. Andrassy, dupace nu cu multu innainte i-a succesu a returná pe Lonyay, care incopuse a intriga cu succesu in contra-i, este acuma tare si mare in Vien'a si Pest'a. Despre ministeriulu Auersperg se scia, ca este capu plecatu alu min. de esterne. Andrassy evita orce ar' puté se faca pe cislaitani se créda, ca densulu s'ar amestecá cumva

directu in afacerile loru interne, pentru aceea se tiene catu se poate mai multu retrasu facia cu publicul mare, nu face sfara despre sene ca Beust. Din caus'a acésta poporele opositiunali din Austri'a inca neci pana astazi nu suntu in chiaru despre tienut'a lui Andrassy facia cu reform'a alegerilor, pusa in miscare si preparata de catra ministeriulu si partit'a decembristica. In lupt'a pentru si contra alegerilor directe se va decide, credemu, definitiv sértea constitutiunei decembriste, ceea ce, in modulu, cum se va intembla, va avea mare influentia si a supra politicei unguresci. Polonii vrendu ne vrendu, trebuie se faca de astadata si si facu opositiunea seriosa „Wahlreform“-ului, pentru a introducerea alegerilor directe in Galiti'a insémna invingerea tieranilor, rutenilor asupr'a aristocratiei polone. Alegerile directe dér', sperant'a ultima a decembriștilor, voru fi si ultim'a loru incercare, ca-ci chiaru se le succeda planulu, taisiulu ei se va intorce in contrale.

Boemii stau neclatiti in opositiunea cea mai energica si resoluta, tirolesii au jocatu festa regimului cu opositiunea, care nu o va uita-o asia lesne, cu unu cuventu opositiunea natiunala si de dreptu cisalitana nu dörme, ci este neobositu activa. Fia că in momentulu presentu decisivu se 'si intielega pre deplinu misiunea si concentrandusi puterile se faca mai antaiu finitu egemoniei decembriste.

In Ungari'a, cum diseramu, nu se vorbesce atatu de Szlávy, catu de Sennyei si Lonyay. Acesta devine mai priecinosu contrarilor sei prin aceea, ca forta de a baga sabia in teaca pasi pe aren'a luptei de partita dupa caderea s'a Cu cine va se socotescă Andrassy mai antaiu, cu Sennyei ori cu Lonyay redivivus? Deák nu mai poate intrebuinta ventilele obicinuite, pasiunile crescura intrunu modu ne mai auditu si pericolulu esplosiunei totale este mare. Deaci tristeti'a si plangerea advocatului tierii la anulu nou. — Impacatiunea cu Croati'a, déca va inainta totu că acuma, este sperantia, fundata ca in vecii vecilor nu se va mai inchia. Croatii de altintre se pôrta voinicesce si stau in intielegere cu toti ceilalti slavi si cu deosebire cu cehii. In dilele aceste s'a provocatu in Croati'a unu scandalu asemenea celor intemplete in Boem'a. Unulu anumitu Sincovics, carui'a i se imputa redigerea unei brosiure intitulata „Croati'a pe banc'a de tortura“, declara acuma in publicu, ca elu a fost numai instrumentu si altii au fost initiatorii intelectuali ai acelei brosiure, dintre cari numesce pe Mrazovics si Vencina si dice, ca banii ii ar' fi datu episcopulu Strossmayer. Egemonistii, se 'ntielege, au mare bucuria de acésta, noi nu putem dice alta, decatu se asteptam, se vedem, déca si ce se va adeveri. Ce va fi inse odata de cei ce facu astazi gura rea si mare, candu li se vor decoperi tote misieliele?

Evenimentulu celu mai important din afara este mórtea imperatului Napoleonu III, Dinastie vor' se lu gelésca si bine facu, ca-ci elu in urm'a urmelor prin aceea, ca a lucratu pentru intarirea dinastiei sale, le a folosito si loru moralmente multu.

Multoru militari innalti francesi li s'a datu concesiunea a calatori la inmormantarea imp. Napoleon. Publicu forte numerosu a curs la Chiselhurst spre a mai vede inca odata remasitiele barbatului acelui'a care a avutu o vieatia din cele mai sgomotose, mai grandiöse, interesante, si schimbatiöse.

Cu acésta finimu revist'a prima a anului 1873, anului espositiunei universale. Cu greu se va pute turbura pacea anului acestuia. Atatu in afara, catu si in laintrulu monachiei schimbari mai insenante nu se voru face. Inse ce va veni dupa espositiunea universala Ddieu scie, dupa espositiunea din 1867 in Parisu urmă resboiulu franco-prusianu. Destulu ca anulu acest'a celu pucinu,

dupa totu calcululu omenescu, dör' vomu avea pace. Acésta impregiurare ne impune noua romanilor cu deosebire detori'a seriosa, de a ne consolidá catu mai multu va fi cu potentia, fara pregetu, inlaintrulu nostru, de a aduce armonia si ordine in corpulu natiunalu, că se fumu parati la apropiarea unui nouu viforu imminentu — se nu ne sterga cu totulu de pre supra-faci'a pamentului.

In nrii venitori vomu incepe a ne ocupa mai seiosu cu cestiunea acésta pentru noi astazi, cea mai ardenta! —

Mai nou. Una Telegrama, care-o primisramu din Rusciucu prin Vien'a ne spune, ca grecii si bulgarii se apucara acolo binisoru de Peru si ca in urm'a acésta domnesce mare iritatia in populatiune. Trupele trebuira a fi consignate. Cestiunea bulgaro-greca este cestiunea autonomiei besericesci bulgare facia cu suprematia religionaria greca. Russa din partei contribuie din tota puterile sale anu tri fervore in Oriinte.

Candu o va lasa se isbucnescă nu putem sci, cumca inse momentulu nu este prea indepartat, simtimu.

Archivu pentru filologia si istoria de T. Cipariu nr. XL din 25 Noembre 1871—2 ne anuncia, ca pe viitoru va apară la fia cari 2 luni; pentru Ian. si Febr. in 29 Febr. stil. v. in 4 côle, pe totu anulu 25 côle, pretiulu 5 fl. m. a. pentru interni, si unu napoleonu pentru externi, solviti inainte franco.

Mare dauna pentru literatur'a romana, ca **Archivulu** nu poti esı regulatu in anii cei doi din urma, numai din caus'a nostra, ca-ce Nestorulu nostru literatoru e resolutu, déca — natiunea ei va dovedi concursulu necessariu, că se poate continua tesaurulu acesta unicu pentru literatur'a nostra. Se ne facem datori'a in favorea posteritatii, care ne rechiamma consideratiunile la annii vietii nostre, care e mai scurta decatu artea, decatu lumin'a ei cea eterna! —

Red. Gaz. Trans.

Nr. Univ. 1301—1872.

2—3

Concursu.

Dela universitatea natiunii sasesci in Transilvani'a se exscrie pentru reocuparea postului vacantu prin mórtea docentului concursu la statuinea de docente primariu la scientiele naturali si mathematica in institutulu agronomicu din Mediasiu (in Transilvani'a).

Competitorii acestui postu, impreunatu cu unu salariu anualu de 1000 fl. m. a., pelenga dovedirea harniciei sale in specialitate, anumitu pe terenul chemiei theoretice si practice, au a-si tramite petitiunile la universitatea natiunii sasesci in Sibiu (Transilvani'a), franco, pana in 15 Fauru 1873. Limba propunerii e germana. Se voru preferi inse pe lenga egala harnicia acei competitori, carii pot sedu cunoscintia limbelor patriei: german'a, maghiara si roman'a.

Că terminu de a auspica officiulu e desfinta diu'a de prim'a Aprilie 1873.

Sibiu 14 Decembre 1872.

Din siedint'a universitatii
natiunii sasesci.

Nr. 1103/pol.

2—3

Concursu.

Spre ocuparea urmetórelor posturi notariali cercuali si adeca:

1. Notariatulu Sincei vechi constatatoriu din comunele Sinc'a vechia, Ohaba, Siarcita si Sinc'a noua, salariu anualu de 500 fl. v. a. cuartiru si localitati de cancel. libere in Sinc'a vechia solvin-duse din acestu salariu si unu vice notariu pentru

comunitatea Sinc'a noua, dupa cumu se va poté invoi cu acest'a.

2. Notariatulu Persiani constatatoriu din comunele: Persiani, Gridu si Pareu cu salariu anuale de 400 fl. v. a. cuartiru liberu si localitati de cancel. in Persiani, se deschide priu acesta concursu pana in 24 Ianuariu 1873, doritorii de a occupa unu din posturile mentionate voru avea a -si inainta la subscripstu officiu suplicele timbrate si provediute cu atestatele de cualificatiune pana la tempulu determinatu.

Venetia inf. in 2 Ianuariu 1873.

Pretur'a Venetiana.

Iacobu Popescu
pretore.

Nr. 2159—1872.

2—3

Concursu.

Judele procesuale din tractulu Savadislei — comitatulu Turdii — aduce la cunoștinția publica, cumca pentru notariatele cercuali: Turu, Petridulu Ungurescu, Micusiu, Ciuril'a si Savadisla, precum si pentru statiunile subnotariale: Banabiciu si Sîndu — prin acésta deschide concursu.

De salariu ordinariu pentru notariulu cercuale afara de cuartiru liberu in natura seau 50 fl. că bani de cuartiru si tienera unui servitoru de cancelaria — s'a statoritu 400 fl. pe anu; era pentru subnotariu afara de cuartiru liberu in natura seau 50 fl. bani de cuartiru si tienera unui servitoru de cancelaria: 200 pe anu.

Doritorii de a concurge pentru aceste statiuni, pana in 15 Febr. c. n. a. c. 1883 au de azi substerne suplicele scrise cu man'a loru propria la judele procesuale din tractulu Savadislei — provediute prelunga alte cerintie legali si cu atestatu referitoriu la cualificatiunea receruta spre ducerea officiului notariale, primitu dela comisiunea esmisă de catra cottulu Turdii anumitu spre acestu scopu.

Turd'a 1 Ianuariu 1873.

Dionisiu Weress
jude cerc. in tract. Savadislei.

Invitam la prenumeratiune pe „Gazeta Transilvaniei“ cu conditiunile din fruntariu.

Avemu urginta necessitate a ne intelni tota intelligentia in acestu salonu de conversare alu natiunei romane si alu sacreloru ei interesu, apre a ne insira tota gravaminele facia cu coruptiunile, si neajunsele presentului. Sora nostra in manile nostre. Aceasta trebuie se o dovedim in anulu viitoru, prin o interessa exemplaria, spre a ne castiga o base, penetrata cu totii pe petioarele nostre se ne venam noii de noi si interessele prosperitatii nationii nostre.

On. Publicu si amicii nostri de principia si desideria suntu rogati a ne da totu concursulu ca se potem esı cu totii la limanulu indrepatatii.

Annu nou mai fericitu tuturor si primitine drépt'a la solidaritatea nationala.

Croatii voru se capete ministrul in tiér'a loru.

Cursurile

la bursa in 14 Jan. 1873 stă asta:

Galbini imperatesci	—	—	—	fl. —	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	—	8 , 67	" "
Augsburg	—	—	—	106 , 75	" "
Londonu	—	—	—	108 , 95	" "
Imprumutulu nationalu	—	—	—	66 , 60	" "
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	—	70 , 85	" "
Obligatiunile rurale ungare	—	—	—	78 , 75	" "
" " temesiane	—	—	—	77 , 50	" "
" " transilvane	—	—	—	76 , 50	" "
" " croato-slav.	—	—	—	" "	" "
Actiunile bancei	—	—	—	979 , —	" "
" creditului	—	—	—	327 , 25	" "